

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَعْلَم تَجْوِيد پھ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

﴿دَعْلَم تجوید تول اہم مسائل پھ شعرونو کنبی﴾

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

Ketabton.com

خوروںکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿دَعْلَم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروونکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقريظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراهيم فاني رحمه الله تعالى عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
قران كريم ڪنبي د الله تعالى جل شانہ ارشاد دے: وَرَتَّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً. قران كريم د الله تعالى رالپڙي اخير مے ڪتاب
دے چي په خوږ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل ڪري
دے. ددي عظيم الشان ڪتاب چي ڇنگه معنيٰ او تفسير زده
ڪول ضروري دي دغه شان دا خبره هم ڏيره اهميت لري چي
ددي ڪتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجويد اوقواعدو مطابق
اوشي. علم التجويد ڏير لوئي علم اوفن دے. په دي ڪنبي
ددي فن او علم ما هرينو ڏير ڪار ڪري دے او ڏير ڪتابونه ئي
ليڪلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
مرداني صيب د طالب علمانو د زده ڪر مے او د يادوگو د پارہ په
پشتو نظم ڪنبي تياره ڪر مے ده. ماشاء الله ڏير په ښه انداز ئي
په دي ڪنبي قواعد د تجويد د شعرونو په شڪل پيش ڪري دي.
زما د عاده چي الله كريم دي دي مختصر مے رسالي ته قبوليت
عامه ور ڪري چي ٽول پښتانه ور نه تري مستفيد شي. آمين

محمد ابراهيم فاني

خادم العلم والطلبه بجامعہ دارالعلوم حقانيہ اڪوڙه خٽڪ

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دَ صاحبِ کتابِ یو خو خبري

دَ اللّٰه تعالیٰ شکر و احسان دے چي مونږه ئي دَ حضرت محمد رسول اللّٰه ﷺ په اُمت کښي پيدا کړو او بيا ئي بل احسان په مونږ دا اُکړو چي مونږ له ئي په دُنیا کښي دَ دُنیا دَ ژوند تیرولو دَ پاره یو عظیم الشان کتاب قرآن کریم را کړو . چي دَ دُنیا او دَ آخر دَ هر یوې مسئلے دَ پاره کافی او شافي دے . دغه قرآن کریم باندي چي څنگ په صحیح لوستلو باندي پیر اجر و ثواب مقرر دے . دغه شان که که یو انسان دغه قرآن کریم غلط اُلوی دَ هغه انسان دَ پاره په آخرت کښي سزا او وعید هم شته . ددغي سزا او وعید نه دَ بیچ کیدو دَ پاره او لوئي اجر دَ حصول دَ پاره په هر دور کښي علماء او قراء په خپل خپل ځائے زبردست محنت کړي دے . او دا محنت به ترقیامته پوري (انشاء اللّٰه) جاری وی . چي په ښه انداز سره دَ قرآن کریم تلاوت اُوکړي شي او هر یو مسلمان په قرآن کریم کښي دَ غلطو نه محفوظ پاتے شي . ما هم ددغي مقصد حاصلولو دَ پاره دا مختصره رساله دَ اللّٰه تعالیٰ په فضل و کرم او توفیق سره تیاره کړي ده . مولیٰ کریم دي ئي ماله او زما والدینو ، تولو اُستادانو او ملگرو لره سبب دَ فلاح اُگر ځوی . واللّٰه الموفق والمعين . رينا تقبل منا انک انت السميع العليم وتب علينا انک انت التواب الرحيم وصلى اللّٰه تعالیٰ على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

ابوالقاسم احمد علي مرداني

یونیورسټی روډ خوره بانډه مردان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی دپاره خدایا کبری اسان
 مهربان شوکته په ما پرودیگار
 تاسوته به وړاندې کر مه خه اشعار
 مسائل می دتجوید کرل خه راجمع
 دالله نه پری داجر ساتم طمع
 عری کبھی چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یاد ساته او صفتونه
 دی ته وائی دقران علم تجوید
 نه دی گران بنه دے اسان علم تجوید
 دهر هغه خائے چي تکه ادا کی پری
 په مخرج سره دنیا کبھی به یاد پری
 پنخه تول دی مخرجونه دحرفونو
 یاد ساته دغه بیان دبنیادونو
 جوف او حلق سره کره ژبه شونہ نورے
 دخیشوم ورسره نوم شته دے که گورے
 دا اصول دمخارجو تول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونه دَ حرونو
 خان خیرساته ددغی بُنیادونو
 په کوم شان او کیفیت چي حرف اداشی
 صفتونه به ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اهمیت او حکم

هریو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید په مبتدی
 دغه حکم دَاللّٰه ددې کلام دے
 معززه دے عالی او چت مقام دے
 دغه حکم دَ حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي دَ دو جهان دَ پاره نُور زاده دے
 داسے وائی په دُنیا کښي عالمان
 په تجوید سره بنائستة دغه قرآن
 لحنِ جلی او لحنِ خفی

په دوه قسمه دا غلطی دَ مبتدی دی
 په غلطو کښي خة جلی دی خة خفی دی
 غلطی غتبه چي وی دغه ده حرامه
 په لحنِ جلی یا دیرپی دا تمامه
 صفت پریدی چي دَ حرف کله بشر
 لحن جوړ به ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دی غلطی دهر انسان
 کله لولی چي دنیا کنبی خو ک قران
 بچ ساته ددی غلطونه خپل وجود
 په دنیا درنه جوړ نشی چي مردود
 د علم التجوید موضوع

د قران الفاظ موضوع ده د تجوید
 تر قی غواړه د رب نه دمزید
 په تجوید سره دلوستلو تعلیم

په تجوید سره قران لوستل پکار دی
 به تجویده ټول لوستونکی گناه گار دی
 په تجوید سره لوستلو کنبی عزت دے
 به له دغی د دنیا د در ذلت دے
 په تجوید سره بنائسته بنکاری قران
 لکه تاج چي وی په سردیو انسان
 د علم تجوید مقصد او غرض

بنه صحیح د حرف ادا لری مقصد
 د تجوید دے دغه حکم د ابد
 بنه بنائسته به پرې حرفونه د قران شی
 چي تابع خو ک د تجوید په دی جهان شی
 دا قران په دے تجوید سره بنائسته دے

ددي ژوند دپاره بنكله نمونه ده
هر انسان په دغه علم بنائسته كيږي
لكه گل دباغيچي ترينه جوړيږي
دتجوید مرتبي

مرتبي دي دتجوید درم دجهان
داسه وائي په دنيا كښي عالمان
يو تدوير دمه، بل دمه حدربل ترتيل
عالمانو بيان كړم دمه تفصيل
ترتيل نوم دمه دبنه رواواطينان
تلاوت چي كوي كله مسلمان
حدروائي تيز لوستلو ته دنيا كښي
بيان شوم دقاريانو په وينا كښي
نه وي تيز او په مزه چي تلاوت
دا تدوير دمه په دنيا كښي هر ساعت
مرتبي دومره تجويد له په دنيا دي
لكه څنگ چي دري نقطي دهر يو ثادي

دتجوید ارکان

لكه څنگ چي داودس فرض څلور دي
دتجوید سره ارکان دومره په كور دي
مخرجونه دحرفونو پيژندل دي

پیژندل دی د صفاتو او وئیل دی
 پیژندل دی د حرفونو ټول احکام
 هم عادت د بنه لوستلو کړه مدام
 د تجوید د پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چي بره دا بیان دی
 د علم التجوید فائده

خوک چي لولی په تجوید سره قرآن
 دارضاده د الله غنی سبحان
 د رسول الله ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضاد اولیاؤ په دغی لار
 آخرت کنی ئی بدله ده نعمتونه
 ملاویری به په دغی جنتونه
 د تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چي تلاوت کړم د قرآن
 درې صورت به یاد ساته ددې جهان
 یابه ته شروع کوم سر نه سورت
 یاد مینغ نه به کوم ته تلاوت
 یابه ستا مینغ کنی سورت نه ابتدا وی
 درې حالت به دادلته کنی تل ستا وی
 د اول صورت نه راشه خان خبر کړه

تعوذ او تسمیہ دوارہ پہ سر کرہ
 تعوذ او تسمیہ دل تہ را غلے
 دا عمل دے د محبوب نبی ﷺ دیر بشکلے
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دثواب د ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہر اختیار دے
 دثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے را غلے
 خیر دار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلے
 دتویے دسورت حکم بل جُداد دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دل تہ داد دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دتعوذ او تسمیہ تفصیل

کتہ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کرہ تسمیہ سے سرہ ادا
 صورتونہ ترے جور پری تہول خلور
 وصلی کُل او فصل کُل نہ پس دی نور
 شتہ فصل اول وصلی ثانی صورت
 خلورم ئی دے الہ پہ حقیقت

پہ خلو رو کنبی چي بره ذکر دای
 درے صورتہ پہ کنبی دلته تہول روادای
 وصل اول بیافصل ثانی صورت
 ن ناروادے دا صورت دَ تلاوت
 نور ددی نہ علاوہ چي درے ادا دی
 دغہ درے وارہ ہر خائے کنبی تل روادای
 دَ مخارجو بیان

دَ مخرج مثال دَ کوردے دَ بنیاد
 بی بُنیادہ کور لیدلی چا آباد
 حلق یا ژبہ یا وی شونہ دَ انسان
 دَ کوم خائے نہ ادا کی پری چي بیان
 مخرج دغی خائے تہ وائی پہ دُنیا
 دَ قاریانو علم اؤدہ وینا
 مخرجونہ تہول دی اُولس دَ حرفونو
 دا بیان دے یقینی دَ کتابونو
 چي ساکن وی دَ الف سرہ واویا
 جوفی نوم ددی مخرج دے پہ دُنیا
 دَ همزې سرہ چي جمع کرے بیاها
 ادا کی پری دوی دَ حلق پہ انتہا
 مینخ دَ حلق دے عین او حالہ پہ جہان

خیال ساتی ددی خبری عالمان
 غین او خاد حلق اُخر نہ ادا کی پری
 پہ لفظونو کبھی چہی کلہ بیان پری
 د اُخر ژبے سرہ لہات چہی مل شی
 قاف بہ جو پرتری د دنیا پہ ہر منزل شی
 لہرا لاندی ہریو قاف نہ کاف ادا دے
 دامخرج ددغی قاف نہ بل جُدا دے
 مینغ دژبے کتہ تالو سرہ شی مل
 جیم دشین سرہ راخی پہ دی منزل
 یا حرکت لرونکی، دارنگ یا دالین
 ادا کی پری ددی خائے نہ پہ بہترین
 کتہ دا ژبہ ددی ژامی سرہ مل شی
 جو پریہ ضاد تری د دنیا پہ ہر محفل شی
 یو دژبے غارہ بل کپہ شمیرانیاب
 ثنا یارُباعی دوارہ د ہر باب
 ہم اُورے د ضوا حک شی چہی تمام
 ادا کی پری ددی خائے نہ ہریو لام
 یو دژبی غارہ بل تالو کپہ برہ
 نون ددلتہ نہ ادا کپہ بنیہ پہ نہرہ
 لہر دینہ چہی د نون نہ خوک شی کلہ

را ادا بہ شی ددی خائے نہ پہ خپلہ
 کرہ دپاس غائبونو بیخ دژیے سر
 طاء، تا، دال تری ادا کی پری پہ ہر در
 ژیے سر نہ ادا کی پری ظا او ثا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 دا مخرج دھریو ذال دے دجھان
 داسی وائی دقران دغہ قاریان
 مینغ چہ شی دثنا یا دژیے سر
 ورتہ خیال کوہ دنیا کبھی پہ نظر
 دا دصاد اوزا د سین دے یو مخرج
 دا بنائستہ یر بہترین دے یو مخرج
 مینغ دلاندی شونہی دے مخرج دفا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 کلہ شونہی چہ دا دوارہ یو خائے کی پری
 واو اوباء سرہ ہر میم تری ادا کی پری
 دغٹے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 بنائستہ دی سرہ دنیا کبھی قران شوے
 مخرجونہ دحرفونو دی داتول
 بنیادونہ دحرفونو دی داتول

★★★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اوربعاى خلوړ خلوړ
 بیا انیاب او ضوا حك شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلوړ چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضر اس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلی ده حالت
 د اید شو په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال او کږی انسان
 په دې هر یو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و عنبر د هر محفل شی

خيال كوه ددغي ټولو بڼه تمام
 داسي وائي په دنيا كښي خاص او عام
 صفات لازمه

چي د حرف سره يو ځاي په هر مكان وي
 دا صفت به لازمى ددي جهان وي
 چي جدا ترينه په يو مقام كښي نه شي
 چي جدا ترينه په يو كلام كښي نه شي
 ورتنه وائي خاص او عام صفت لازم
 ورتنه وائي ټول تمام صفت لازم
 ياد كړه اوولس لازمى ټول صفتونه
 څنگ چي اوولس دي ياد شوي مخرجونه
 لس صفات درنه هيرنه شي متضاد دي
 ضد پنځه د پنځو دلته كښي ټول ياد دي
 ووه دي غير متضاده ټول صفتونه
 دا صفات لري جدا جدا حرفونه
 د صفات متضاده بيان

ټول پنځه د پنځو ضد دي متضاد
 دا صفات په دي صفت سره دي ياد
 لس حرفونه مهموسه دي د جهان
 نور راغلي جهريه ټول د قران

لس حرفونہ مهموسہ لری صفت
 کرہ فحٹہ شخض سرہ سگت
 جہر نوم داوچت والی اوقوت دے
 نرم والے مهموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دصفتونونہ شدت دے
 داشامل زمونر پر سرہ پہ تلاوت دے
 تبول دی نولس مجھورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیپی دالفظونہ
 دشدت معنی سختی دہ دجہان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 پہ اتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دا جدقظ بگت دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنگ چپی دمنفوش شین دے شین
 دا آواز دے دنرمے بنہ بہترین
 درخوت حرفونہ شپارس دی پہ کور
 دشدت اوتوسط دی کور کنبی نور
 پنخہ تبول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دتوسط دہ لن عمر

نة اواز پة کنبی بندی پی د انسان
 بین بین ورتہ ہم وائی پہ جہان
 پہ صفاتو کنبی پنعم دے استعلا
 ووة حرفونو کنبی راغلی پہ دنیا
 خص ضغط قظ ددی ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپیم د استعلاء دے استفعال
 تہول لری دوویشٹ حرفونہ دکمال
 د اطباق صفت نہ خان کرہ بنہ خیر
 تہول خلور لری حرفونہ پہ ہر در
 طا او ظا سرہ ملگر مے صاد او ضاد
 مطبقہ سرہ دی دا حرفونہ یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے ہر ساعت
 تہول پنخویشٹ حرفونہ دالری صفت
 پہ اذلاق صفت کنبی شپری دی تہول حرفونہ
 فر من لب کنبی دی دا صفتونہ
 دغہ تہول متضادہ صفات شول تیر
 در نہ نة شی تلاوت کنبی چہی دا ہیر
 خیال ساتھ ئی تلاوت کنبی ہر ساعت
 بنائستہ کی پی پہ دے ہر خائے تلاوت

دصفات لازمه غير متضاده بيان

لکه څنگ دفاتحه چي ووه آيات دي
 دومره غير متضاده له مقامات دي
 لکه څنگ چي ووه اسمانه دجهان دي
 دومره غير متضاده صفات بيان دي
 ټول دي ووه منفرده صفات دنيا کښي
 دا دي غير متضاده هره وينا کښي
 پنځو حرفو کښي راغلي قلقله ده
 قُطْبُ جَدُ کښي پرته دامجموعه ده
 يو صفت دمه په صفاتو کښي صفيرو
 ذکر کره علماء دمه په تحرير
 زاد صا د سره کره جمع بل کره سين
 د صفيرو حرفونو نه دره دي دا حسين
 يو صفت دمه د صفاتو نه تکرير
 رپيدل د ژبه را کښي په تقرير
 يو صفت د تفشي شته په يقين
 دا صفت لري يو حرف هغه دمه شين
 شين چي کله په دنيا کښي ادا کيږي
 آواز خله کښي ورسره پوره خوريږي
 ښه په نرمه ادا کيږي حرف د لين

دغہ دوه حرفونہ دی بنهٔ بہترین
 واونہ مخکڻي چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکڻي وی چي پہ نظر
 هلہ داصفت بہ دلته کڻي موندے شی
 هلہ داصفت ییادلته کڻي راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیری نو تمام دے
 یوصفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کڻي کلہ کلہ
 لکہ څنگ چي رانرے شی اوڊبلہ
 ٲول لری دغہ صفت اته (8) حرفونہ
 بنائستہ کیری دَقران پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ څلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنوين دے دغہ رنگ هم معتمد

همزه هغه چي لرونڪي مخڪڻي زوروي
 واوساڪن نه مخڪڻي پيڻ چي په يو دروي
 هريو ڄائے ڪڻي چي ڏيا نه مخڪڻي زيروي
 ڀڻه ڦاري دے چي آگاه له دے نه ڏيروي
 دَلام قاعدے

ڪه ڏ پاڪ اللہ ڏنوم نه مخڪڻي زوروي
 غت به لام ئي په لوستلو سراسروي
 د اللہ نه مخڪڻي پيڻ راشي چي ڪله
 لام ڏ پاڪ اللہ به غت وائے پخيله
 ڪه ڏ لام نه مخڪڻي زيرو راشي قرآن ڪڻي
 نري وايه دغه لام په ٽول جهان ڪڻي
 دغه دوه دي مقامات ڏ ڊڪ لوستلو
 لام ڏ پاره دي راغلي په وئيلو
 نور ڏ دوو (2) نه چي دي ڄومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ڊڪ ويئلو ته تفخيم ڏ جهان وائي
 نري ڪولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په و اللہ ڪڻي لام ڏيل راڄي هر حال
 نري لام ڏ ڀسم اللہ لري مثال

★★★★★

دَرَا قَاعِدے

غتِ لوستلو تہ تفخیم پہ جہان وائی
 نرې والی تہ ترقیق دغہ شان وائی
 غتِ لوستل معنی راغلی دَ تفخیم دہ
 دا پہ را کبھی دَر حمان او دَر حیم دہ
 نرې کولو تہ ترقیق پہ دُنیا وائی
 داسے دل تہ کبھی قاریان عالمان بنائی
 اِرْجِعُوا ئی دے مثال ددی جہان
 رانرې ددی مثال دہ پہ بنے شان
 رانہ مخکبھی زور او پیش کتہ پہ دُنیاوی
 داساکنہ را بہ دکہ د دُنیاوی
 پہ هر خائے کبھی ورتہ بنے او کرہ نظر
 دَ حرکت نہ ئی کرہ خان پورہ خیر
 زور او پیش کتہ وی دَر اَدَسَر دَ پاسہ
 دالوستل بہ غتِ بنائستہ وی ستا دَ لاسہ
 دا دَش د سرہ راخی ہم کلہ کلہ
 بی لہ زیرہ بہ داوی هر خائے پہلہ
 دا دَ زیر سرہ چہ راشی پہ یو در
 نرې وایہ دغہ را پہ هر بشر
 را ساکنہ وی ساکنہ مخکبھی بلہ

مخکني زي سره به داشي نري خيله
 را چي وي دِ امالے په هر حالت کني
 نري وايه دغه را په تلاوت کني
 زير لرونکے داسي را په هر مقام
 چي دَ روم سره اُدي پري بيه تمام
 نري وايه دغه را په هر حالت کني
 ياد ساته دغه بيان په تلاوت کني
 دَميم اونون مشدد قاعده

نون او ميم لري غنه هغه صورت کني
 مشدد چي دواړه راشي تلاوت کني
 دَميم ساکن اونون ساکن قاعده

لکه خنگ چي درمے نقطے دَ ثا او پادي
 حالتونه ميم ساکن له دومره دادي
 درمے حالتھ دي دَميم ساکن په شمار
 يو ادغام دے، بل اخفا او بل اظهار
 کة دَميم ساکن نه وروستو وي ميم بل
 نُو مُدغم به شي دَميم سره ميم خپل
 دغني سره به دغه شي لوستلے
 دَ ادغام صورت دا هر چا دے ليکلے
 کة دَميم ساکن نه وروستو راشي باء

نو پے میم کنبی بہ غنّہ وی دَ اَخْفَاء
 میم او بباء کہ وروستو راشی پے یو لار
 دلته کی پری پے ہر خائے کنبی تش اظہار
 دا حالت دَنون ساکن شولو تمام
 قلب سرہ ئی معتبر دی تبول احکام
 دَنون ساکن او تنوین قاعدے

اَخْفَاء، قلب سرہ، اظہار، ادغام کرہ نُور
 نون ساکن لری احوال دغہ خلور
 پے تنوین کنبی تبول جاری کرہ دایمان
 نون ساکن دَ پارہ حکم دَ جہان
 نون ساکن او پے تنوین کنبی شتہ اظہار
 کہ دَ حرفِ حلقی وروستو شی پے لار
 پے دوہ قسمہ بیان شوے ہر ادغام دے
 یو غنّہ سرہ، خالی ئی بل مقام دے
 یَنْمُو تبول خلور حرفونہ دَغْنی دی
 بی غنّی چبی لام اورا دی ورپسی دی
 بل دوہ تکونہ جوڑ شوے دے یو کور
 حکم خلقو بیان کرے ورلہ نُور
 نون ساکن تنوین بہ میم سرہ بدل شی
 کہ دَنون نہ پس وی دانو دا بہ تل شی

قلب دے نوم ددی بیان پہ دی صورت کنبی
 چپی دَنون نہ پس وی بآء پہ تلاوت کنبی
 دغہ وخت کنبی یو غنہ بلہ اخفاء ده
 دا خبرہ بیان کرے علماء ده
 پہ نون ساکن او تنوین کنبی فرق

نون ساکن لیکلے شی لکہ فَمَنْ
 تنوین نہ شکارہ کوی بل تہ بدن
 نون ساکن وئیلے شی پہ هر حالت کنبی
 دَهر وصل او دَوقف پہ صورت کنبی
 دَتنوین نون بہ شی وصل کنبی لوستلے
 دغہ وقف کنبی ہیخ چا نہ دے لیدلے
 ادغام او اظہار

لکہ خنک چپی تبول پنخہ ددین ارکان دی
 دَادغام دُومرہ قسمونہ پہ جہان دی
 یو مثلین دے دغہ تام پہ مقام دے
 دَقسمونو دَادغام نہ یو ادغام دے
 شتہ دے قسم مُتَجَانِسین یو بل
 داناقص او تام راخی پہ هر محفل
 بل تہ وائی مُتَقَارِبِین تمام
 کلہ کلہ داناقصہ وی ادغام

دَمَخْرَج صَفَاتِ سِرِّهِ دَ حَرْفِ كُفْتَارِ
 بِنَاءٍ وَاضِحَةٍ تَهْ وَثِيْلَةٍ شَيْ اِظْهَارِ
 مَدِّ اَصْلِيٍّ اَوْ مَدِّ فِرْعَوِيٍّ

تَوَلَّ حَرْفُوْنَهٗ بِنَاءً رَاخِکْلَ پَهٗ خِيْلَ مَقْدَارِ
 وِرْتَهٗ وَاثِيٍّ مَدِّ اَصْلِيٍّ پَهٗ كُفْتَارِ
 دَا تَعْرِیْفِ دَمِ دَمَدِّ اَصْلِيٍّ بِيَانِ
 دَا سَمِ وَاثِيٍّ پَهٗ دُنْيَا كُنْبِيٍّ تَوَلَّ قَارِيَانِ
 اَصْلِيٍّ مَدِّ مَدِّ ذَاتِيٍّ سِرِّهِ يَادِيْرِيٍّ
 کَلَهٗ کَلَهٗ پَهٗ طَبْعِيٍّ هَمِّ بِيَانِيْرِيٍّ
 مَوْقُوفِ نَهْ وِيٍّ اَصْلِيٍّ مَدِّ پَهٗ خَهٗ سَبَبِ
 بَسِّ مَقْدَارِ دَ اَصْلِيٍّ مَدِّ لَرِيٍّ طَلْبِ
 پَهٗ سَبَبِ يَانَدِيٍّ مَوْقُوفِ چِيٍّ وِيٍّ يَوْمَدِ
 وِرْتَهٗ وَاثِيٍّ دَا دَمَدِّ فِرْعَوِيٍّ حَدِّ
 فِرْعَوِيٍّ مَدِّ لَرِيٍّ پَهٗ جَمْعِ دَوَهٗ اَسْبَابِهٖ
 دَهْمَزَمِ سِرِّهِ سَكُوْنِ كِرْهٖ دَا عَرَابِهٖ
 اَصْلِيٍّ هَرِّ خَائِئِ هَرِّ حَالَتِ كُنْبِيٍّ شَيْ لَوْ سَتَلِئِ
 عَارِضِيٍّ وِيٍّ کَلَهٗ کَلَهٗ غَرِّ خِيْدَلِئِ
 دَمَدِّ مَتَّصِلٍِّ اَوْ مَدِّ مَنْفَصِلٍِّ بِيَانِ

کَهٗ سَبَبِ دَ فِرْعَوِيٍّ مَدِّ چَرْمِ هَمَزَهٗ وِيٍّ
 مَتَّصِلٍِّ، مَنْفَصِلٍِّ قَسْمِهٖ بَهٗ دَا دَوَهٗ وِيٍّ

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل تہ جائز وائی ہر طالب
دَ (ساکن اعتبار سرہ) دَ مد قسمونہ

دَ ساکن چہی مد کبھی راشی اعتبار
دوہ قسمونہ ترے جو پری پہ ہر لار
یو لازم دے بل جائز سرہ دے یاد
دَ ساکن کوردے پہ دے سرہ آباد
پنخہ قسمہ دَ لازم شتہ پہ ہر در
دوہ قسمونہ دَ جائز دی معتبر
دَ مد لازم قسمونہ

لازم مددے پہ پنخہ قسمہ کبھی بند
پیدا کی پری تلاوت کبھی پہ دے خوند
یوتہ وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسرہ بل
یو حرفی مثقل مد شتہ دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساتھ دائم
پنخہ دے مد لازم سرہ دلین
دا پنخہ قسمہ دَ مد شول بہرین
دَ مدونو مقدارونہ

مقدار در پری حرفونہ در پہ در

توسط دے مینغ دَ طول او دَ قصر
 خپل مقدار سرہ را خکل دَ حرف وینا کنبی
 دوہ حرکتہ دی دَ قصر پہ دُنیا کنبی
 زیات را خکل دَ طول تعریف دے حقیقت
 شپہ حرکتہ ئی مقدار دے ہر ساعت
 پہ اصلی مد کنبی را غلے تل قصر دے
 توسط پہ متصل کنبی معتبر دے
 منفصل کنبی توسط شتہ دَ جہان
 لکہ خنگ چہ طول لازم کنبی دے بیان
 پہ وقفی مد، عارضی کنبی طول بہتر دے
 توسط سرہ جائز پہ کنبی قصر دے
 دَ ہمزے قاعدے

لکہ خنگ چہ دوہ نقطہ دَ ہر یوتا دی
 دَ ہمزہ دُومرہ قسمونہ تل ادا دی
 نہ پتہیری ہر ساعت چہ شی لوستلے
 قطعہ دغہ پہ نوم شی رابللے
 پہ شروع کنبی وصلیہ ہمزہ لوستے شی
 مینغ کنبی دغہ پہ وینا را غر خیدے شی
 دَ اسمونو پہ شروع کنبی الف لام
 وصلیہ ہمزہ لری دغہ مقام

زور لرونڪے دا همزه په هر مقام وي
 رنگ په رنگ دا مثالونو کښي مدام وي
 که دريم حرف دَ فعل پيش لري دُنيا کښي
 پيش په سربيه دا همزه شي په وينا کښي
 که دريم حرف دَ تکی زیر لري يا زور
 زیر لري به دا همزه په دغې در
 اِسْمٌ، اِیْنٌ، اِبْنَةٌ دَ هر يولار
 وصلیه همزه لري زیر په گفتار
 ورسره شته رنگ په رنگ نور مثالونه
 دَ همزه وصلیه دای حالتونه
 که همزه دَ فعل وي په ابتدا کښي
 دا قطعی دَ زور سره ده په دُنيا کښي
 يو صیغه دَ مضارع متکلم ده
 دا واحد صیغه قطعی ده او دائم ده
 همزه توله قطعیه دي هر خائے نورے
 وصلیه نه علاوه چي داشوے تیرے
 پنځه فعله که موجود وي په يودار
 په دريم حرف ورسره پيش وي په گفتار
 دَ کسرے نه به همزه دا محروم نه وي
 همزه دلته وصلیه به مضموم نه وي

اِسُوَا اِيتُوَا اِقْضُوَا درمے شول دغہ شان
اِبْنُوَا اِتْقُوَا دوه نوردي دَجْهَان

حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشي مقدم
زير ديانہ مخکشي وي چي هغه دم
دالف نہ مخکشي زور چي په جهان شي
دغہ درمے وارہ ساکن چي دغہ شان شي
پہ مدہ حروف سرہ دغہ ياديري
کتا بونو کشي زمونرہ بيانيري
ولا زور اوزيردي شمار ہم په مدہ کشي
ولا پيش دلته راغله هر حصہ کشي
دغہ درمے وارولہ حکم مقدم دے
دا بيان دهر بيان نہ پيراهم دے

حروفِ لين

واواويانہ مخکشي کلہ چي وي زور
دغہ دوارہ ہم ساکن چي کپري په سر
ورتہ وائي دوه حرفونہ تول دلين
اداشوي بنهٴ په نرمہ بهترين

دوقف بيان

ساہ کة اخلے دادے وقف شريعت کشي

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواری انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یوپه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانپري
 نور کولے هغه نشي تلاوت
 نومجبوره دے ساه اخلي دا ساعت
 اول وقف اختیاری ددي جهـان دے
 چي پخپله د انسان ختم بیان دے
 بل پښه اضطراری یاد دے درپه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پري نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 په معنی باندې نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاری سره یادپري
 کتابونو کښي په دې نوم بیانپري
 ساه شی لنډه نور لوستل چي په چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت ددي قران شی
 وقف دے اضطراری په دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دوارو تلاوت کنبی
دوقف قسمونہ

تبول پننخہ قسمہ دوقف دی بیان
داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
یو لازم دے بل مطلق پہ هر مقام دے
دغہ وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
جائز هم شته مجوز پہ تلاوت کنبی
مُرخص پننخم راغلی دے صورت کنبی
دا پننخہ قسمہ دوقف دی راغلی
ادا کیبری ایاتونہ پہ دی بشکلی
ضروری او لازم وقف دے پہه میم
اُدریدل دی رواشی پیه زاجیم
اُدریدل دی هم پہ طاباندی راغلی
ادا کیبری ایاتونہ پہ دے بشکلی
دائرہ وقف دپاره خائے پہ خائے ده
دغہ نخه دایت دجدائے ده
قف سره پہ هر مقام بانندی اُدریره
بلے ساه سره بیامخ کنبی روانیره
دا بهتردی دقرآن پہ تلاوت کنبی
داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُدریدو دے پہ جہان کنبی
 دلته وقف دُنییانو سردار (ﷺ) کرے
 وقف دلته کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلته بعض گنری پہ دے جہان کنبی
 دَسکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لِر ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 دا تعریف دَهر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغی ہر خائے ہر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلته کنبی خپل
 پہ محل دُوقف اُدی پرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

ڪه ڇوڪ اُوڪري اعتبار دَ ڪيفيت
 ٽول ڇلور قسمه به جور شي دا ساعت
 يو ابدال دے بل دے روم سره اسڪان
 دَ اشمام سره شته وقف دغه شان
 دَالُله فضل وڪرم سره ڪتاب
 ختم شولو ضروري ترينه هرياب
 په اُخر ڪنبي بيا سلام په محمد ﷺ شه
 دا سحر سره ماينام په محمد ﷺ شه
 ورسره درود زة وايم په نبى ﷺ
 چي بُنياد دے په دُنيا دَ هرولى
 ورسره ئي شه په ال تل سلامونه
 په بنائست ئي په جمال تل سلامونه
 بيا سلام دے په اصحاب دَ محمد ﷺ روى
 دا سلام دے په هرياب دَ محمدوى
 زة په سره ختموومه خپل ڪتاب
 رنه ڪر په رانه قبول پڪنبي هرياب
 تمت بفضل الله تعالى وبتوقيقه رنا تقبل منا انك انت السميع العليم . وتب علينا
 انك انت التواب الرحيم . والحمد لله تعالى على ذلك . وصلى الله تعالى على خير
 خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

جمعة المبارك 11 رمضان المبارك ... ستمبر 2008

دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**